

Q&A-lijst Claimsverordening

Laatst gewijzigd: 29 augustus 2007

Er is een Europese verordening uitgebracht dat regels stelt aan het gebruik van voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen. Het betreft "Verordening (EG) Nr. 1924/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen". Hierna te noemen claimsverordening.

Tot op heden was er geen regelgeving op Europees niveau voor dit soort claims. In de lidstaten werden verschillende nationale regels gehanteerd over het gebruik van claims op levensmiddelen. Door de nieuwe geharmoniseerde claimsverordening worden deze verschillen verleden tijd.

Aan de hand van de voorliggende Q&A-lijst (vraag-en-antwoordlijst) wordt de inhoud van de claimsverordening uitgelegd. De claimsverordening is niet op alle punten eenduidig, het roept nog vragen op, bevat onzekerheden en er zijn verschillende interpretaties mogelijk. Dit wordt in Brussel door de Commissie in samenwerking met de lidstaten behandeld en opgehelderd. De Q&A-lijst wordt op basis hiervan telkens bijgewerkt.

De Q&A-lijst is bedoeld ter ondersteuning voor het bedrijfsleven en andere belanghebbenden bij de praktische toepassing van de claimsverordening. Achter iedere vraag is tussen haakjes weergegeven op welk artikel en/of bijlage de vraag betrekking heeft.

In geen geval is aansprakelijkheid te ontnemen voor enige schade, van welke aard ook, welke het directe of indirecte gevolg is van handelingen en/of beslissingen die (mede) gebaseerd zijn op de in deze Q&A-lijst opgenomen informatie.

Gebruikte afkortingen:

<i>Art.</i>	<i>artikel in de claimsverordening</i>
<i>Claimsverordening</i>	<i>Verordening (EG) Nr. 1924/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen</i>
<i>EFSA</i>	<i>European Food and Safety Authority</i>
<i>Commissie</i>	<i>Europese Commissie</i>
<i>ROW</i>	<i>Regulier Overleg Warenwet</i>
<i>VWA</i>	<i>Voedsel en Waren Autoriteit</i>
<i>VWS</i>	<i>Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport</i>

Inhoud

Algemeen	2
Voedingsprofielen.....	4
Handelsmerk/merknaam	5
Voedingsclaim	5
Gezondheidsclaim algemeen	7
Generieke gezondheidsclaim	8
Claim gericht op de ontwikkeling en gezondheid van kinderen.....	9
Claim inzake ziekterisicobeperking	10
Aanvraagprocedures voor nieuwe claims	11
Overgangstermijnen en handhaving	12
Logo's.....	13
Nationale aangelegenheden	14
Overig.....	15
Bijlage I Lijst met toegestane voedingsclaims	17

ALGEMEEN

1. Wat is het doel van de nieuwe claimsverordening? (art. 1)

Het doel van de claimsverordening is dat de consument in hoge mate wordt beschermd tegen misleiding, het vrije verkeer van goederen in de EU wordt bevorderd en een eerlijke concurrentiestrijd in de levensmiddelensector wordt verzekerd.

2. Wat is een claim? (art. 2)

Een claim is elke niet-verplichte boodschap of bewering die aangeeft, de indruk wekt of impliceert dat een levensmiddel bepaalde eigenschappen heeft. Hieronder vallen ook illustraties, grafische voorstellingen of symbolen.

3. Waarvoor geldt deze claimsverordening? (art. 1)

De claimsverordening geldt voor vrijwillig gebruikte claims over levensmiddelen, nutriënten en andere stoffen met een bewezen voedingskundig of fysiologisch effect. De verordening geldt voor alle levensmiddelen inclusief voedingssupplementen en cosmetische voedingsmiddelen en exclusief volledige zuigelingenvoeding. Verder geldt de verordening voor commerciële berichtgeving op etiketten, in presentaties of reclame-uitingen bestemd voor de eindverbruiker, inclusief restaurants, scholen, kantines e.d. Tot slot geldt de verordening voor handelsmerken en merknamen die traditioneel worden gebruikt om een eigenschap aan te geven die een effect op de gezondheid kunnen hebben. De verordening geldt voor producten op de EU markt, ongeacht het feit of deze zijn gemaakt binnen of buiten de EU.

4. Geldt de claimsverordening ook voor voorlichtingscampagnes? (art. 1)

Ja, op het moment dat voorlichting aan de eindverbruiker wordt gedaan om verkoop te bevorderen valt het onder de verordening. Het geldt niet voor dieetvoorschriften of adviezen van volksgezondheidsinstanties of -organisaties, en ook niet voor niet-commerciële mededelingen en -informatie in de pers en in wetenschappelijke publicaties

5. Wat is een eindverbruiker? (art. 1)

Een eindverbruiker is de laatste verbruiker van een levensmiddel die het niet als deel van een levensmiddelenexploitatie of –activiteit zal gebruiken. De laatste verbruiker is de consument. Producten die bestemd zijn voor de eindverbruiker of voor restaurants, ziekenhuizen, scholen e.d. moeten voldoen aan verordening. Restaurants, ziekenhuizen, scholen e.d. die claims gebruiken (bijv. op posters of op menukaart) dienen ook aan de verordening te voldoen, zij leveren immers aan de eindverbruiker.

6. Welke soorten claims zijn er? (art. 2)

- Voedingsclaims
 - Voedingsclaims die iets zeggen over de samenstelling van het product (bijlage I)
 - Vergelijkende claims
- Gezondheidsclaims
 - Generieke gezondheidsclaims (artikel-13-claims)
 - rol van een nutriënt bij groei en ontwikkeling en functies van het lichaam
 - psychologische functies of gedragsfuncties
 - afslankende of gewichtsbeheersende effect of vermindering van hongergevoel
 - Claims gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen
 - Claims inzake ziekterisicobeperking

7. Wanneer mag een claim worden gebruikt (art. 3, 5)?

Een claim mag worden gebruikt als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de claim staat op een door de Commissie vastgestelde lijst;
- de claim mag niet misleiden;
- de claim mag niet leiden tot twijfels over veiligheid van andere levensmiddelen;
- de claim mag niet impliceren dat een evenwichtige, gevarieerde voeding niet toereikend is;
- de claim mag geen vrees inboezemen;
- de claim moet begrijpelijk zijn voor de consument;
- de claim voldoet aan de specifieke voorwaarden voor een voedings- (zie vraag 21 t/m 26) of gezondheidsclaim (zie vraag 27 t/m 47);
- de voedingswaarde-informatie van het levensmiddel moet op het etiket worden vermeld (zie vraag 11);
- het heilzame voedingskundige of fysiologische effect van de nutriënt waarvoor de claim wordt gemaakt is vastgesteld aan de hand van algemeen aanvaarde wetenschappelijke onderbouwing (zie vraag 49);
- de nutriënt waarvoor de claim wordt gemaakt is in zodanige vorm in het levensmiddel aanwezig dat dit door het lichaam kan worden gebruikt;
- de nutriënt met het beoogde effect waarvoor de claim wordt gemaakt is in voldoende mate aan- of afwezig in het levensmiddel om het effect te kunnen bewerkstelligen;
- de claim mag niet aanzetten tot een bovenmatig gebruik van het betreffende levensmiddel;
- het levensmiddel of product waarvoor de claim wordt gemaakt voldoet aan een door de Commissie opgesteld voedingsprofiel (zie vraag 12 t/m 16).

Een uitzondering op deze regels geldt voor verwijzingen naar algemene, niet-specifieke voordelen van de nutriënt of een levensmiddel. Deze mogen worden gemaakt indien ze gepaard gaan met een specifieke gezondheidsclaim zoals is opgenomen in de in artikelen 13 en 14 van de claimsverordening bedoelde lijsten.

8. Hoe wordt bepaald of een claim begrijpelijk is? (overweging 16)

In de claimsverordening wordt aangegeven dat de consument niet mag worden misleid, rekeninghoudende met sociale en taalkundige factoren, bijzonder kwetsbare consumenten en bepaalde groepen consumenten (zoals kinderen). Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap, nationale rechtbanken en autoriteiten kunnen hierover oordelen uitspreken. Het bedrijfsleven kan eventueel zelf richtsnoeren opstellen, dit in samenwerking met bijvoorbeeld consumentenorganisaties.

9. Moet voor elk levensmiddel het effect van een nutriënt of andere stof worden bewezen?

Indien de betreffende claim op een vastgestelde lijst staat is het niet nodig dat voor elk levensmiddel het nutritionele en fysiologische effect van een nutriënt wetenschappelijk te onderbouwen. Wel moet de biologische beschikbaarheid van de betreffende nutriënt of andere stof in het levensmiddel kunnen worden aangetoond.

10. Wie bepaalt of met een nutriënt of andere stof het beoogde effect wordt bereikt?

De geclaimde stof moet in zodanige vorm en hoeveelheid in het levensmiddel aanwezig zijn dat het beoogde nutritionele of fysiologische effect wordt bereikt bij inname van een hoeveelheid voedsel waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de consument dit tot zich neemt. Het levensmiddelenbedrijf moet, op verzoek, kunnen aantonen dat in het product de geclaimde nutriënt of andere stof in significante hoeveelheid aanwezig is en in zodanige vorm dat dit door het lichaam kan worden gebruikt.

11. Welke voedingswaarde-informatie moet worden vermeld? (art. 7, overweging 20)

Indien een claim wordt gebruikt is het verplicht om de voedingswaarde van het product te etiketteren. Indien het een voedingsclaim voor suikers, verzadigde vetten, vezels of natrium of indien het een gezondheidsclaim betreft, dient in ieder geval de zogenaamde "grote 8" vermeld te worden plus de nutriënt of de voedingsstof waarover de claim is gemaakt als deze niet is opgenomen in de "grote 8". De "grote 8" bestaat uit: energie, eiwitten,

koolhydraten, waarvan suikers, vetten, waarvan verzadigde vetzuren, voedingsvezels en natrium.

Voor andere voedingsclaims kan worden volstaan met de declaratie van de zogenaamde "grote 4", plus de nutriënt of de voedingsstof waarover de claim is gemaakt als deze niet is opgenomen in de "grote 4". De "grote 4" bestaat uit energie, eiwitten, koolhydraten en vetten. Bij de verplichte voedingswaardedeclaratie geldt dat ook indien een nutriënt niet aanwezig is in het betreffende voedingsmiddel het wel opgenomen moet worden in de voedingswaarde-informatie.

De verplichte voedingswaardedeclaratie geldt niet voor niet-voorverpakte levensmiddelen (met inbegrip van verse producten zoals fruit, groenten of brood).

Deze verplichte voedingswaarde declaratie geldt ook niet voor voedingssupplementen.

Voedingssupplementen moeten voldoen aan artikel 8 van richtlijn 2002/46/EG, dat specifieke eisen stelt aan de declaratie van actieve ingrediënten.

VOEDINGSPROFIELEN

12. Wat is een voedingsprofiel (art. 4)?

Een voedingsprofiel is een instrument om te kunnen beoordelen of een levensmiddel een claim mag dragen. Bij het opstellen van voedingsprofielen wordt onder andere rekening gehouden met het gehalte aan vet, suiker en zout. Onderzocht wordt of hierbij ook verzadigde vetzuren, transvetzuren, vezels, totaal energie en dergelijke moeten worden meegenomen.

13. Welke voedingsprofielen zijn er (art. 4)?

Op Europees niveau wordt op dit moment gewerkt aan het opstellen van de voedingsprofielen. In principe zullen de voedingsprofielen uiterlijk op 19 januari 2009 zijn vastgesteld.

14. Hoe worden de voedingsprofielen en de gebruikscondities geactualiseerd? (art. 4)

De verwachting is dat de Commissie hierin het initiatief neemt, mogelijk op verzoek van lidstaten of belanghebbende partijen. Hierbij wordt de comitologieprocedure gevolgd (zie vraag 54).

15. Worden er (categorieën van) levensmiddelen uitgesloten van gebruik van claims? (art. 4)

Ja, daarmee wordt aan één van de doelstelling van de verordening voldaan. De EFSA heeft de opdracht gekregen een advies uit te brengen aan de Commissie en de lidstaten. Op basis van dit advies wordt besloten of er bepaalde (categorieën van) levensmiddelen en welke (categorieën van) levensmiddelen worden uitgesloten. Hierbij wordt de comitologieprocedure gevolgd (zie vraag 54).

16. Gelden er uitzonderingen voor bepaalde claims met betrekking tot de voedingsprofielen? (art. 4)

Ja, maar alleen voor voedingsclaims. Er zijn 2 situaties waarbij een levensmiddel met een voedingsclaim niet aan het voedingsprofiel hoeft te voldoen:

1. Levensmiddelen met een voedingsclaim die een verlaging van het gehalte aan vetten, verzadigde vetzuren, transvetzuren, suikers of zout/natrium weergeven hoeven ten aanzien van de specifieke nutriënt(en) waarvoor de claim wordt gemaakt niet aan een voedingsprofiel te voldoen. Er moet in deze gevallen wel aan de overige voorwaarden voor voedingsclaims worden voldaan (zie vraag 7 en bijlage I).
Voorbeeld: soep met een verlaagd zoutgehalte.
2. Bij gebruik van voedingsclaims mag één nutriënt het criterium in het voedingsprofiel overschrijden, mits in de buurt van de claim even leesbaar als de claim zelf wordt vermeld dat dit nutriënt in verhoogde mate aanwezig is. Voorbeeld: Frisdrank met een claim voor vitamine C, moet ook vermelden dat het product veel suiker bevat.

Vooralsnog lijkt het erop dat voedingsprofielen niet van toepassing zijn op voedingssupplementen. Voor producten voor bijzondere voeding en bijzondere voeding met bepaalde samenstellingseisen (parnuts) geldt specifieke regelgeving waarin ook eisen zijn gesteld aan het gebruik van bepaalde op deze producten gerichte claims. Overige claims ten aanzien van deze producten moeten voldoen aan de claimsverordening, dus ook aan de eisen voor het voedingsprofiel.

HANDELSMERK/MERKNAAM

17. Mag een handelsmerk of merknaam als claim worden gebruikt? (art. 3)

Een handelsmerk of merknaam dat/die als voedings- of gezondheidsclaim kan worden uitgelegd mag als zodanig worden gebruikt onder de voorwaarde dat het handelsmerk of de merknaam op het etiket of in de presentatie voorkomt in combinatie met een daarmee verbandhoudende voedings- of gezondheidsclaim. Deze voedings- of gezondheidsclaim moet voldoen aan de voorwaarden (zie vraag 7, 22, 28). In deze gevallen hoeft voor het handelsmerk of merknaam geen vergunningsprocedure te worden aangevraagd.

18. Wat zijn de regels voor generieke omschrijvingen (benamingen)?

Een handelsmerk of de merknaam, dat/die traditioneel wordt gebruikt om een eigenschap aan te geven van een levensmiddel die een effect kan hebben op de gezondheid (generieke omschrijvingen/benamingen) hoeft op het etiket of in de presentatie niet voor te komen in combinatie met een daarmee verbandhoudende voedings- of gezondheidsclaim. Wel moet het levensmiddelenbedrijf bij de VWA een verzoek indienen. Het aanvraagproces verloopt volgens een nog door de Commissie op te stellen procedure. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld “spijsverteringsbevorderend”, “hoestbonbons”.

19. Wat zijn de overgangstermijnen voor handelsmerken en merknamen?

Producten voorzien van handelsmerken of merknamen die vóór 1 januari 2005 al bestonden en waarvan de claim niet aan de voorwaarden in de claimsverordening voldoet, mogen nog tot en met 19 januari 2022 in de handel worden gebracht. Deze overgangstermijn is ook van toepassing op generieke omschrijvingen (benamingen).

20. Moeten producten met handelsmerken of merknamen ook aan voedingsprofielen voldoen?

Ja. Producten met handelsmerken/merknamen/fantasienamen moeten voldoen aan de voorwaarden van de claimsverordening en derhalve ook de regels over voedingsprofielen. Een product met een handelsmerk of merknaam die vóór 1 januari 2005 al bestond en niet voldoet aan de voedingsprofielen (uiterlijk op 19 januari 2009 bekend), mag nog tot 19 januari 2022 in de handel worden gebracht.

VOEDINGSCLAIM

21. Wat is een voedingsclaim? (art. 2, 8)

Een voedingsclaim is een claim die iets zegt over de voedingskundige samenstelling van het product. Bijvoorbeeld: “Is rijk aan vezels”, “bevat vitamine C”, “Eiwitrijk”, “Verlaagd gehalte aan suiker”. Hieronder vallen ook illustraties, grafische voorstellingen of symbolen. Er zijn twee soorten voedingsclaims.

- Voedingsclaims die iets zeggen over de samenstelling van het product (bijlage I)
- Vergelijkende claims

22. Wanneer mag een voedingsclaim worden gebruikt? (art. 8)

Een voedingsclaim mag worden gebruikt als aan de algemene voorwaarden (zie vraag 7) en aan de specifieke voorwaarden in bijlage I van de claimsverordening is voldaan. Het betreffende levensmiddel moet voldoen aan het voedingsprofiel, echter voor het gebruik van voedingsclaims gelden uitzonderingen (zie vraag 16).

23. Welke voedingsclaims mogen worden gebruikt? (bijlage I)

In bijlage I van de claimsverordening zijn de te gebruiken voedingsclaims opgenomen met de bijbehorende specifieke voorwaarden. Deze voedingsclaims staan ook vermeld in de bijlage van deze Q&A-lijst.

24. Welke onderbouwing is nodig voor een voedingsclaim?

Het bedrijf dat een voedingsclaim gebruikt uit bijlage 1 van de claimsverordening heeft voor de wetenschappelijke onderbouwing van het nutritionele en fysiologische effect geen bewijsmateriaal nodig. Wel dient het bedrijf aan te kunnen tonen dat de geclaimde stof in de juiste minimum of maximum hoeveelheid, zoals gesteld in bijlage 1, aanwezig is in het eindproduct.

25. Kunnen nieuwe voedingsclaims worden aangevraagd? (art. 8)

Ja. Voor het gebruik van een voedingsclaim die niet voorkomt in de bijlage van de claimsverordening kunt u vanaf 1 juli 2007 een verzoek indienen bij de Commissie. Voor de besluitvorming hanteert de Commissie de zogenaamde comitologieprocedure (zie vraag 54). De Commissie kan bij wijzigingen in bijlage 1 van de claimsverordening na raadpleging van de EFSA ook belanghebbende partijen consulteren (bijv. levensmiddelenbedrijven en consumentenorganisaties). Dit betreft een consultatie (advies). De Commissie kan dit advies opvolgen of niet, maar zal dit doen in overleg met de lidstaten.

26. Wat is een vergelijkende claim? (art. 9)

Een vergelijkende voedingsclaim vergelijkt de samenstelling van het levensmiddel met die van een reeks levensmiddelen van dezelfde categorie (inclusief van andere merken). Alleen de vergelijkende claims die in de bijlage van de claimsverordening zijn opgenomen mogen worden gebruikt. Dit zijn "verlaagde energetische waarde", "verhoogd gehalte aan ...", "verlaagd gehalte aan ..." en "light". Andere vergelijkende claims zoals "bevat evenveel ... als" zijn niet toegestaan.

Producten waarmee wordt vergeleken zijn voor de consumptie een alternatief voor het levensmiddel met de claim. Deze producten hebben bovendien een vergelijkbare nutriëntensamenstelling.

Indien een dergelijke claim wordt gemaakt, moet het verschil in nutriënt of energie tussen het levensmiddel met de vergelijkende claim en de categorie levensmiddelen waarmee het wordt vergeleken op het etiket worden vermeld.

GEZONDHEIDSCLAIM ALGEMEEN

27. Wat is een gezondheidsclaim? (art. 2, 10)

Een gezondheidsclaim legt een relatie tussen de consumptie van een product en de invloed op de gezondheid. Gezondheidsclaims zijn onderverdeeld in generieke gezondheidsclaims ofwel artikel-13-claims (bijvoorbeeld: Calcium is goed voor de botten), claims inzake ziekterisicobeperking (bijvoorbeeld: Calcium helpt botontkalking te voorkomen) en claims gericht op de ontwikkeling en gezondheid van kinderen (bijvoorbeeld: Calcium is goed voor de groei van botten bij kinderen”).

- Generieke gezondheidsclaims (artikel-13-claim)
 - rol van een nutriënt bij groei en ontwikkeling en functies van het lichaam
 - psychologische functies of gedragsfuncties
 - afslankende of gewichtsbeheersende effect of vermindering van hongergevoel
- Claims gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen
- Claims inzake ziekterisicobeperking

28. Wanneer mag een gezondheidsclaim worden gebruikt? (art. 10)

Een gezondheidsclaim mag worden gebruikt als aan de algemene voorwaarden (zie vraag 7) is voldaan. Aanvullend geldt dat op het etiket moet worden vermeld het belang van gevarieerde voeding, de benodigde hoeveelheid van een levensmiddel voor het verkrijgen van het effect en een waarschuwing voor overmatig gebruik met betrekking tot diegenen waar dit voor zou kunnen gelden (indien van toepassing). Voor deze vermeldingen zijn geen vaste bewoordingen opgenomen in de claimsverordening. Als de interpretatie van dit artikel in Europa tot handelsbelemmerende verschillen leidt zal naar verwachting de Commissie in overleg met de lidstaten voor de aanvullende vermeldingen een richtsnoer opstellen. Vanwege andere Europese regelgeving (bijv. Verordening (EG) nr. 2002/46 over voedingssupplementen) kunnen vermeldingen van gelijke strekking verplicht zijn. Dubbele vermelding van informatie met gelijke strekking is niet nodig, het gaat erom dat de consument de juiste informatie krijgt.

29. Welke gezondheidsclaims mogen niet worden gebruikt? (art. 12)

Gezondheidsclaims over de mate van snelheid van gewichtsverlies en gezondheidsclaims die een aanbeveling van individuele artsen of andere gezondheidswerkers impliceren mogen niet gebruikt worden. Daarnaast geldt dat een gezondheidsclaim niet mag suggereren dat het niet eten van het betreffende levensmiddel schadelijk is voor de gezondheid.

30. Mag een gezondheidsclaim worden gedaan voor de algemene gezondheid of welzijn? (art. 10.3)

Ja. Er mag onder voorwaarden worden verwezen naar algemene, niet-specifieke voordelen van de nutriënt of het levensmiddel voor de algemene gezondheid of het welzijn op het gebied van gezondheid. Als voorwaarde geldt dat er ook een specifieke gezondheidsclaim moet worden gebruikt die op één van de lijsten met gezondheidsclaims (art. 13, art. 14) staat. Indien nodig zal de Commissie in overleg met de lidstaten hiervoor een richtsnoer opstellen.

31. Welke organisaties mogen aanbevelingen doen in een claim? (art. 11)

Gezondheidsclaims die verwijzen naar bijvoorbeeld een vereniging van gezondheidswerkers zijn toegestaan, mits aan alle voorwaarden is voldaan (zie vraag 7 en 28). Dit betekent dat de specifieke claim door de betreffende vereniging of organisatie wordt ondersteund. Een aanbeveling van een vereniging of organisatie alleen, zonder specifieke claim, voldoet niet. Een aanbeveling van een individuele arts of gezondheidswerker is niet toegestaan.

GENERIEKE GEZONDHEIDSCLAIM (ARTIKEL-13-CLAIM)

32. Wat is een generieke gezondheidsclaim? (art. 13)

Een generieke claim gezondheidsclaim is een claim die iets zegt over het effect van een product of nutriënt op de gezondheid. Generieke claims zijn gebaseerd op algemeen aanvaard wetenschappelijk bewijs. Het gaat hierbij niet om ziekterisicobeperkende claims of claims gericht op de ontwikkeling en de groei van kinderen, maar het betreft alleen de claims beschreven in artikel 13 van de claimsverordening.

33. Welke generieke gezondheidsclaims staan er op de lijst? (art. 13)

Er is op dit moment nog geen lijst met generieke gezondheidsclaims. De lidstaten moeten vóór 1 februari 2008 een lijst met generieke claims aan de Commissie leveren. De Commissie geeft deze lijsten aan de EFSA. De EFSA beoordeelt de claims op voldoende wetenschappelijke onderbouwing en begrijpelijkheid voor de consument. De EFSA heeft hiervoor twee jaar de tijd gekregen. Vervolgens zal de EFSA de Commissie adviseren over alle claims die op de lijsten staan. De Commissie stelt met de lidstaten een definitieve lijst vast. Uiterlijk op 1 februari 2010 is er een gepubliceerde lijst met generieke gezondheidsclaims die voor algemeen gebruik zijn toegestaan mits aan de voorwaarden wordt voldaan (zie vraag 7, 28).

34. Waar kunnen aanvragen voor generieke gezondheidsclaims worden ingediend?

In Nederland kunnen aanvragen voor gebruik van generieke gezondheidsclaims worden ingediend bij VWS. VWS heeft een aanmeldprocedure opengesteld op de website van het Regulier Overleg Warenwet (www.row.minvws.nl/content.aspx?cid=171). De bedrijven en brancheorganisaties dienen de generieke gezondheidsclaims te voorzien van gegevens betreffende het gezondheidseffect, wetenschappelijke onderbouwing, voorwaarden voor gebruik, e.d. Tot half oktober 2007 kunnen aanvragen worden ingediend die zullen worden meegenomen in de beoordelingsronde in het kader van de op te stellen EU-lijst met generieke gezondheidsclaims.

35. Staat de bewoording van generieke gezondheidsclaims vast?

In de lijst zullen voorbeelden voor de bewoording worden opgenomen. Claims dienen te worden opgesteld in woorden van gelijke strekking.

36. Kunnen claims worden toegevoegd aan de generieke lijst? (art. 13.5, 18)

De Commissie en de EFSA hebben aangegeven dat gezondheidsclaims, gebaseerd op nieuwe wetenschappelijke onderbouwing, kunnen worden aangemeld vanaf het moment dat de generieke lijst is vastgesteld. Dit betekent dat aanmelding van dergelijke gezondheidsclaims voorlopig niet mogelijk is.

Generieke claims, die gebaseerd zijn op nieuwe wetenschappelijke onderbouwing, kunnen worden aangevraagd bij de VWA. De VWA zal hiervoor een procedure opstellen. De VWA geeft de informatie door aan de EFSA. De EFSA brengt binnen vijf maanden advies aan de Commissie uit over de ingediende aanvraag en maakt deze openbaar. De aanvrager of het publiek kan binnen 30 dagen naar de Commissie reageren op deze openbaarmaking. Indien het advies aangeeft dat de claim mag worden opgenomen in de lijst neemt de Commissie binnen twee maanden na uitbrengen van het advies van de EFSA een besluit. Indien het advies van de EFSA aangeeft dat de claim niet in de lijst mag worden opgenomen volgt de comitologieprocedure (zie vraag 54). Deze aanvraagprocedure maakt het ook mogelijk om bedrijfsgegevens te laten beschermen (zie vraag 51).

37. Kunnen wijzigingen worden doorgevoerd in de generieke lijst? (art. 13.4)

Ja. Nadat de generieke lijst door de Commissie is gepubliceerd (31 januari 2010) kunnen aanvragen voor wijzigingen worden ingediend. Hiervoor moet een aanvraag worden ingediend bij de VWA. De VWA zal voor het indienen van een aanvraag een procedure

opstellen. Op basis van advies van de EFSA zal de Commissie samen met de lidstaten een besluit nemen volgens de comitologieprocedure (zie vraag 54)

38. Welke onderbouwing is nodig voor een generieke gezondheidsclaim die op de lijst staat? De wetenschappelijke onderbouwing van een claim wordt vermeld bij de aanvraag van een claim om op de lijst te zetten. Indien deze onderbouwing voldoende is zal de claim op lijst worden gezet. Elk bedrijf dat een gezondheidsclaim gebruikt die op de lijst met generieke claims staat, heeft voor de wetenschappelijke onderbouwing van het nutritionele en fysiologische effect geen bewijsmateriaal nodig. Het bedrijf dient wel op verzoek te allen tijde naar deze wetenschappelijke onderbouwing te kunnen verwijzen. Daarnaast dient het bedrijf aan te kunnen tonen dat de geclaimde nutriënt in de significante hoeveelheden aanwezig is om het nutritionele en fysiologische effect te bereiken en in zodanige vorm aanwezig is dat het door het lichaam gebruikt kan worden.

39. Geldt de wetenschappelijke onderbouwing van het nutritionele en fysiologische effect van een nutriënt voor elk levensmiddel?

Indien de nutriënt met het nutritionele en fysiologische effect op de generieke lijst staat, mag de claim voor elk levensmiddel worden gebruikt, mits voldaan aan de overige voorwaarden (zie vraag 7 en 28). Dit betekent dat er wel een onderbouwing moet zijn dat de nutriënt in zodanige hoeveelheden aanwezig is dat wel het beoogde effect wordt bereikt en in zodanige vorm aanwezig is dat het door het lichaam gebruikt kan worden.

CLAIM GERICHT OP DE ONTWIKKELING EN GEZONDHEID VAN KINDEREN

40. Wat is een gezondheidsclaim gericht op de ontwikkeling en gezondheid van kinderen? (art. 2, 14)

Een gezondheidsclaim gericht op de ontwikkeling en gezondheid van kinderen (kinderclaim) is een claim die specifiek verband houdt met de ontwikkeling en gezondheid van kinderen (bijv. "goed voor de botontwikkeling van uw kind"). Het gaat bij dit soort claims om de doelgroep kinderen. Als het gaat om een meer generieke gezondheidsclaim op een kinderproduct (bijv. "goed voor de botontwikkeling") wordt deze claim als generieke claim (artikel-13-claim) aangemerkt. Dus daar waar bij de voorwaarden van de betreffende claim is aangegeven dat de claim geldt voor een populatie groter dan de deelpopulatie kinderen (en ook wetenschappelijk onderbouwd is) geldt dat de claim op de generieke lijst kan worden gezet. Is de deelpopulatie alleen kinderen, dan is het een kinderclaim.

Een gezondheidsclaim gericht op de ontwikkeling en gezondheid van kinderen geldt voor producten voor zuigelingen vanaf 6 maanden en kinderen. Het is tot op heden nog onduidelijk tot welke leeftijd het begrip 'kind' geldt.

Op volledige zuigelingenvoeding mogen alleen de claims gemaakt worden die in bijlage IV van Richtlijn 2006/141/EG zijn opgenomen.

41. Wanneer mag een gezondheidsclaim gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen worden gebruikt? (art. 14)

Een gezondheidsclaim gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen mag worden gebruikt als aan de algemene voorwaarden (zie vraag 7) is voldaan. Daarnaast kunnen bij de beoordeling van een claim door de EFSA aanvullende voorwaarden voor gebruik van de betreffende claim worden meegegeven.

42. Welke gezondheidsclaims gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen staan er op de lijst?

Er is nog geen lijst met gezondheidsclaims gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen. Deze lijst moet nog worden opgesteld. Er is in de claimsverordening echter geen overgangstermijn vastgesteld tot wanneer de nu in gebruik zijnde gezondheidsclaims gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen mogen worden gebruikt. Over een wijzigingsvoorstel op dit punt in de claimsverordening wordt in Brussel al enige tijd gesproken. Alle partijen zijn het er over eens dat er een overgangstermijn moet worden toegevoegd aan de claimsverordening.

43. Hoe komt een gezondheidsclaim gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen op de lijst? (art. 14)

Een gezondheidsclaim gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen komt pas op een lijst als hiervoor een vergunning is aangevraagd en na een advies- en beoordelingsprocedure is goedgekeurd en gepubliceerd in het officiële publicatieblad van de Commissie (zie vraag 52). Dossiers voor de aanvraag van claims gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen kunnen worden ingediend bij de VWA (www.vwa.nl [voedselveiligheid] > [etikettering] > [medische claims] > [aanmelden art.14 claims]). De VWA verwijst hierbij naar de internetsite van de EFSA, waarop informatie is te vinden over hoe een dergelijk dossier moet worden samengesteld.

CLAIM INZAKE ZIEKTERISICOBEPERKING

44. Wat is een claim inzake ziekterisicobeperking? (art. 2, 14)

Een claim inzake ziekterisicobeperking is een gezondheidsclaim die een relatie legt tussen een levensmiddel of nutriënt en de verlaging van de kans op het krijgen van de genoemde ziekte. Bijvoorbeeld "calcium helpt botontkalking te voorkomen". Hierbij moet worden vermeld dat de bedoelde ziekte meer risicofactoren heeft en dat verandering van één van die factoren al dan niet een heilzaam effect kan hebben.

45. Wanneer mag een claim inzake ziekterisicobeperking worden gebruikt? (art. 2, 14)

Een claim inzake ziekterisicobeperking mag worden gebruikt als aan de algemene voorwaarden (zie vraag 7) is voldaan. Aanvullend geldt voor dit soort claims dat op het etiket, in de presentatie en de reclame ook moet worden vermeld dat de ziekte waaraan de claim refereert, meerdere risicofactoren heeft en dat verandering van één van deze factoren al dan niet een heilzaam effect kan hebben. Hiervoor is in de claimsverordening geen vaste bewoording opgenomen. Daarnaast kunnen bij de beoordeling van een claim inzake ziekterisicobeperking door de EFSA aanvullende voorwaarden voor gebruik van de betreffende claim worden meegegeven.

46. Welke claims inzake ziekterisicobeperking staan er op de lijst?

Er is nog geen lijst met claims inzake ziekterisicobeperking. Deze lijst moet nog worden opgesteld aan de hand van ingediende verzoeken voor dergelijke claims.

47. Hoe komt een claim inzake ziekterisicobeperking op de lijst? (art. 14)

Een claim inzake ziekterisicobeperking komt pas op een lijst als hiervoor een vergunning wordt aangevraagd en na een advies- en beoordelingsprocedure is goedgekeurd en gepubliceerd in het officiële publicatieblad van de Commissie (zie vraag 52). Dossiers voor de aanvraag van claims inzake ziekterisicobeperking kunnen worden ingediend bij de VWA (www.vwa.nl [voedselveiligheid] > [etikettering] > [medische claims] > [aanmelden art.14 claims]). De VWA verwijst hierbij naar de internetsite van de EFSA, waarop informatie is te vinden over hoe een dergelijk dossier moet worden samengesteld.

AANVRAAGPROCEDURES VOOR NIEUWE CLAIMS

48. Hoe kunnen straks nieuwe claims worden aangevraagd?

Elke claim heeft zijn eigen aanvraagprocedure.

Een aanvraag voor toevoeging van een voedingsclaim aan bijlage I van de claimsverordening is kort beschreven in vraag 25.

Een aanvraag voor gebruik van een generieke benaming is kort beschreven in vraag 18.

Een aanvraag voor een gezondheidsclaim op de generieke lijst, op basis van nieuwe wetenschappelijke gegevens, is kort beschreven in vraag 36.

Een aanvraag voor een gezondheidsclaim gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen is kort beschreven in vraag 43.

Een aanvraag voor een claim inzake ziekterisicobeperking is kort beschreven in vraag 47.

49. Wanneer is een claim voldoende wetenschappelijk onderbouwd? (art. 6)

Het is duidelijk dat de onderbouwing van een claim niet gebaseerd kan zijn op een enkel artikel in de krant of een tijdschrift of op basis van verschillende epidemiologische gegevens die elkaar tegenspreken. Het andere uiterste is een wetenschappelijke onderbouwing op basis van uitgebreide studies bij de mens (dus niet alleen in proefdieren) dat door een onafhankelijke, overheidsgerelateerde instantie is geaccepteerd. Tussen deze twee uitersten zit een scala van mogelijkheden voor een onderbouwing.

Bij het indienen/aanmelden van claims zal de EFSA aangeven wat voldoende wetenschappelijke onderbouwing is en zal dit als advies aan de Commissie en de lidstaten voorleggen.

50. Controleert de EFSA ook de bewoording van een gezondheidsclaim? (art. 16, 18)

Bij de beoordeling van een gezondheidsclaim kijkt de EFSA, naast de mate van onderbouwing, ook of de voorgestelde tekst van de claim strookt met de wetenschappelijke onderbouwing en of de tekst begrijpelijk is voor de consument. De EFSA geeft hierover advies aan de Commissie. Het is aan de Commissie en de lidstaten om te beslissen hoe hiermee omgegaan moet worden. De VWA ziet er op toe of de bewoording van een claim voldoet de regelgeving.

51. Worden onderzoeksgegevens openbaar gemaakt? (art. 21)

Als een claim wordt aangevraagd op basis van nieuwe onderzoeksgegevens, kunnen deze gegevens op aanvraag van de aanvrager vijf jaar worden beschermd. Dat wil zeggen dat latere aanvragers deze gegevens vijf jaar lang niet mogen gebruiken, tenzij zij daarvoor toestemming hebben gekregen van de oorspronkelijke aanvrager. De claim is in principe niet beschermd. Maar omdat bij gebruik van een claim moet kunnen worden verwezen naar de referenties voor de wetenschappelijke onderbouwing, is gebruik van de claim niet mogelijk indien deze referenties zijn beschermd vanwege eigendomsrechten.

52. Hoe verloopt het traject voor het aanvragen van een vergunning? (art 15, 16, 17, 19)

Een aanvraag voor een vergunning kan bij de VWA worden ingediend. de VWA stelt hiervan de EFSA op de hoogte. De aanvraagprocedure staat op de website van de VWA (www.vwa.nl [voedselveiligheid] > [etikettering] > [medische claims] > [aanmelden art.14 claims]). De EFSA stelt vervolgens de lidstaten en de Commissie hiervan op de hoogte. De EFSA brengt binnen vijf maanden advies aan de Commissie uit over de ingediende aanvraag en maakt deze openbaar. De aanvrager of het publiek kan binnen 30 dagen naar de Commissie reageren op deze openbaarmaking. De Commissie stelt op basis van het advies van de EFSA binnen twee maanden een voorstel op. Het Permanent Comité zal vervolgens een besluit nemen.

53. Wordt het MKB tegemoetgekomen in de aanvraagprocedures? (art. 15)

Ja. De Commissie stelt in nauwe samenwerking met de EFSA passende technische ondersteuning en instrumenten ter beschikking voor het MKB. Hiervoor zullen de Commissie en de EFSA richtsnoeren gaan opstellen. Wanneer dit gebeurt is nog niet duidelijk.

54. Hoe verloopt de comitologieprocedure?

In de comitologieprocedure legt de Commissie een ontwerpmaatregel voor aan een regelgevend comité, bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten en voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie. Over het voorstel wordt gestemd, een voorstel wordt aangenomen als er een gekwalificeerde meerderheid is. De Commissie stelt de maatregelen vast wanneer zij in overeenstemming zijn met het advies van het comité. Hierbij kunnen de Raad en het Europees Parlement worden ingeschakeld.

OVERGANGSTERMIJNEN EN HANDHAVING

55. Hoe en tot wanneer mogen de nu in gebruik zijnde claims gebruikt worden? (art. 28)

Een claim moet voorkomen op één van de lijsten die de Commissie vaststelt. Komt een claim niet op één van de lijsten voor dan mag deze niet worden gebruikt. Er gelden echter wel overgangstermijnen. Een samenvatting met overgangstermijnen is te vinden op www.plw.nl. Tevens zijn op deze website overzichtschemata's met overgangstermijnen te vinden.

56. Wat is de overgangstermijn voor kort houdbare producten? (art. 28.1)

In de claimsverordening staat het algemene uitgangspunt dat levensmiddelen die vóór 1 juli 2007 op de markt zijn gebracht en die niet voldoen aan de verordening in de handel kunnen worden gebracht tot de houdbaarheidsdatum doch uiterlijk tot 31 juli 2009. Dit betekent dat voor kort houdbare producten, zoals dagverse zuivel, er nu al geanticipeerd moet worden op de nieuwe regelgeving.

57. Wat zijn de overgangstermijnen voor de aanvullende etiketteringsvoorschriften?

Voor de claims zelf zijn de overgangstermijnen opgenomen in overzichtschemata's (zie vraag 55). Echter voor andere regels, zoals de voedingswaardedeclaratie en aanvullende vermeldingen op het etiket, geldt dat per 1 juli 2007 aan de claimsverordening moet worden voldaan, rekeninghoudend met de uitverkooptermijn van betreffende producten (met een uiterlijke datum van 31 juli 2009).

58. Wat is de overgangstermijn als een claim wordt gewijzigd, geschorst of ingetrokken? (art. 19)

In de claimsverordening zijn geen overgangstermijnen opgenomen bij wijziging, schorsing of intrekking van een claim die op één van de lijsten staat. Waarschijnlijk zal dit van geval tot geval worden bekeken, waarbij onder andere de mate van misleiding, volksgezondheid, en voedselveiligheid zullen meewegen.

59. Is er een overgangstermijn op het moment dat de lijst met generieke claims wordt gepubliceerd?

De generieke lijst met gezondheidsclaims zal uiterlijk op 1 februari 2010 worden gepubliceerd. De huidige gezondheidsclaims mogen tot deze datum worden gebruikt. Er is geen overgangstermijn ingesteld voor gezondheidsclaims die nu worden gehanteerd, maar straks niet op de generieke lijst staan. Het betreffen gezondheidsclaims die aangemeld zijn voor opname op de generieke lijst en na beoordeling niet juist zijn bevonden en uiteindelijk niet op de lijst zijn opgenomen. Het gezondheidseffect van deze claims is dus niet voldoende aangetoond. Het zou juridisch vreemd zijn dat nadat de lijst is vastgesteld alsnog gezondheidsclaims gebruikt mogen worden, waarvan bekend is dat zij niet het beoogde effect bereiken.

60. Mag een vóór 1 januari 2006 gebruikte voedingsclaim na 1 juli 2007 opnieuw worden gebruikt?

Een voedingsclaim die niet is opgenomen in bijlage I van de claimsverordening en die vóór 1 januari 2006 al in gebruik was én voldeed aan nationale bepalingen, mag na 1 juli 2007 nog worden gebruikt tot 19 januari 2010.

Het is niet toegestaan om deze claim na 1 juli 2007 te introduceren op (gelijksoortige) producten die de claim daarvoor niet hadden.

Het is ook niet toegestaan deze claim na 1 juli 2007 te herintroduceren op een product dat deze claim vóór 1 januari 2006 wel droeg, maar op 1 juli 2007 niet meer.

61. Waarom gelden voor alle generieke claims niet dezelfde overgangstermijnen? (art 28.5 en 28.6)

In artikel 28.5 en artikel 28.6 wordt onderscheid gemaakt in enerzijds generieke claims waarin wordt verwezen naar de rol van een nutriënt of andere stof bij de groei en ontwikkeling en de functies van het lichaam en anderzijds generieke claims die verwijzen naar psychologische functies of gedragsfuncties of verwijzen naar afslankende of gewichtsbeheersende effect, een vermindering van het hongergevoel, een versterking van het gevoel van verzadiging, of beperking van de in de voeding beschikbare energie. Volgens de Commissie komen de overgangstermijnen redelijk met elkaar overeen. Voor de onder a vermelde generieke claims geldt een overgangstermijn tot het moment dat de generieke lijst is gepubliceerd (01/02/2010). Voor de onder b en c vermelde generieke claims geldt dat na aanvraag vanaf 19/01/2008 de EFSA moet worden geconsulteerd en dat er een comitologieperiode volgt van 2 jaar.

62. Wat zijn de overgangstermijnen voor logo's (art. 28.4)

Indien een logo wordt aangemerkt als een voedingsclaim, gelden de overgangstermijnen zoals deze zijn opgesteld voor voedingsclaims. Indien een logo wordt aangemerkt als gezondheidsclaim, gelden de overgangstermijnen zoals deze zijn opgesteld voor gezondheidsclaims. De overgangstermijnen die in de claimsverordening zijn opgenomen in artikel 28.4 voor voedingsclaims in de vorm van illustraties, grafische voorstelling of symbolen die voldoen aan nationale bepalingen gelden niet in Nederland. Immers in Nederland zijn hiervoor geen nationale bepalingen opgesteld.

63. Hoe wordt de regelgeving gehandhaafd?

In Nederland voert de VWA, net als voor andere levensmiddelenregelgeving, de handhaving uit. VWA controleert of de gebruikte claim op een door de Commissie geaccepteerde lijst staat, of het juist wordt gebruikt en of het product dat de claim draagt aan de voorwaarden voldoet. De VWA kan om nadere gegevens over de onderbouwing voor gebruik van de claim verzoeken.

Logo's

64. Vallen logo's onder definitie van claims?

Logo's waarin een claim is verwerkt vallen onder de verordening. Voor gebruik van een logo, als claim, dient het betreffende logo op een lijst te staan. Een logo kan een voedingsclaim zijn of een gezondheidsclaim en dienen dus op de betreffende lijsten te staan.

65. Hoe komen logo's als voedingsclaim in de bijlage van de claimsverordening?

De logo's die als voedingsclaim worden aangemerkt moeten in bijlage 1 van de verordening worden opgenomen. Dit conform de aanmeldprocedure van een voedingsclaim (zie vraag 25). In Nederland gelden geen afzonderlijke nationale bepalingen voor logo's als voedingsclaim.

66. Hoe komen logo's als gezondheidsclaim op een lijst?

Voor aanvraag van logo's, waarin een gezondheidsclaim is verwerkt, moet de aanvraagprocedure voor de betreffende soort gezondheidsclaim (generieke claim, generiek op basis van nieuwe wetenschappelijke gegevens, claim inzake ziekterisicobeperking of claim gericht op ontwikkeling en gezondheid van kinderen) worden doorlopen (zie vraag 34, 36, 43, 47).

NATIONALE AANGELEGENHEDEN

67. Worden gezondheidsclaims die via de Gedragscode of via Koag/Kag zijn beoordeeld automatisch meegenomen op de generieke lijst?

Deze claims dienen opnieuw aangemeld te worden om opgenomen te worden op de generieke lijst of lijst met claims inzake ziekterisicobeperking. De EFSA zal deze claims beoordelen op de mate van wetenschappelijke onderbouwing.

68. Blijven de Gedragscode en Koag/Kag bestaan naast de nieuwe claimsverordening?

De Gedragscode heeft na invoering van de claimsverordening geen functie meer en zal vervallen. Er wordt bezien of de Koag/Kag zal blijven bestaan, echter de leidraad zal dan moeten worden gewijzigd. De kennis van de Koag/Kag zou kunnen worden ingezet om te adviseren in de bewoording van gezondheidsclaims. Hierbij gaat het voornamelijk om bewoordingen op het grensgebied tussen gezondheidsclaims en medische claims.

69. Wat zijn nationale bepalingen waarnaar de claimsverordening verwijst?

De nationale bepalingen zoals genoemd in verschillende artikelen in de claimsverordening zijn onder andere Warenwetbesluit Voedingswaarde-informatie, Warenwetbesluit etikettering Levensmiddelen, Warenwetbesluit Meel en Brood e.d. In het kader van de claimsverordening worden de gedragscode voor de wetenschappelijke onderbouwing ten behoeve van gezondheidsclaims voor eet en drinkwaren en de KAG-code voor gezondheidsaanprijzingen niet bestempeld als nationale bepalingen.

70. Worden nationale bepalingen aangepast aan de claimsverordening?

Ja. Daar waar de nationale bepalingen, zoals Warenwetbesluit Voedingswaarde-informatie, Warenwetbesluit Meel en Brood, niet overeenkomen met de voorwaarden in de claimsverordening, zijn de nationale bepalingen aangepast.

71. Indien een claim wordt gebruikt moet dan een model van het etiket worden voorgelegd aan de VWA? (art. 26)

Nee. De lidstaten kunnen zelf bepalen of een model van een etiket aan de VWA moet worden voorgelegd ten behoeve van toezicht op gebruik van claims. In Nederland wordt deze regel (voor als nog) niet ingesteld.

72. Zijn er nationale bepalingen te verwachten voor nutriënten die niet in voldoende mate aanwezig zijn in een evenwichtige voeding (art 3d)?

Claims mogen niet stellen, suggereren of impliceren dat een evenwichtige, gevarieerde voeding in het algemeen geen toereikende hoeveelheden nutriënten kan bieden. Er kunnen overeenkomstig de comitologieprocedure en rekening houdend met de bijzondere omstandigheden in lidstaten, afwijkingen worden toegestaan voor nutriënten die niet in voldoende hoeveelheden voorkomen in een evenwichtige, gevarieerde voeding, ook wat betreft de voorwaarden voor het gebruik ervan. Er is voor Nederland op dit moment geen noodzaak om af te wijken van deze bepaling. Dat wil zeggen dat gelet op het nationale voedingsbeleid en de Richtlijnen Goede Voeding van de Gezondheidsraad er geen aanleiding is om claims toe te laten die suggereren dat ondanks een evenwichtige gevarieerde voeding een tekort kan ontstaan voor een bepaalde nutriënt. Dit laat onverlet dat bij specifieke doelgroepen (dus niet in het algemeen), zoals zuigelingen (vit. D en vit. K) en

vrouwen met een kinderwens (foliumzuur) voor bepaalde vitamines en mineralen de nutriënteninname niet voldoende is en suppletie nodig is.

OVERIG

73. Wat is de definitie van vezels?

In de claimsverordening wordt voor de definitie van vezels verwezen naar richtlijn 90/496 over voedingswaarde-etikettering. In deze richtlijn staat echter geen definitie van vezels. Er is momenteel een discussie over de huidige Codex-definitie van voedingsvezel. De VWA heeft in april 2007 een rapportage over voedingsvezel uitgebracht, waarin de visie van de VWA is opgenomen over het begrip voedingsvezel en welke analysemethodes geschikt zijn om de hoeveelheid aanwezig voedingsvezel te meten.

74. Mag een claim worden gemaakt met transvetzuren? (art. 4.2)

Op dit moment mogen transvetzuren niet worden geëtiketteerd (verordening 2000/13). Echter in de claimsverordening staat in artikel 4.2 dat een voedingsclaim met betrekking tot een verlaging in het gehalte aan onder andere transvetzuren wel toegestaan is. Deze tegenstrijdigheid zal nog moeten worden opgelost.

75. Mogen claims als "vrij van ..." worden gebruikt? (overweging 22)

In bijlage I van de claimsverordening zijn bijvoorbeeld "Vrij van gluten" en "Lactosevrij" niet als voedingsclaim opgenomen. In overweging 22 van de claimsverordening is opgenomen dat de voorwaarden voor claims als "vrij van ..." die gericht zijn tot een groep van consumenten met specifieke aandoeningen, moeten worden geregeld in Richtlijn 89/398/EEG van de Raad van 3 mei 1989 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten inzake voor bijzondere voeding bestemde levensmiddelen. Die richtlijn laat bovendien toe dat bij gewone levensmiddelen wordt vermeld dat zij geschikt zijn voor deze groepen consumenten indien die levensmiddelen voldoen aan de voorwaarden voor een dergelijke vermelding.

"Vrij van" claims (zoals vetvrij, suikervrij, natriumvrij) die niet gericht zijn op een bepaalde groep van consumenten met specifieke aandoeningen dienen te voldoen aan de voorwaarden in bijlage 1 van de claimsverordening.

76. Gelden de voorwaarden voor de voedingsclaims altijd op basis van bereid product?

Ja. Volgens de huidige Warenwet voedingswaarde-informatie levensmiddelen kan een claim over een nutriënt worden gemaakt op basis van verhandeld product. Door bereiding van het product kan het gehalte aan de betreffende nutriënt veranderen. Volgens de claimsverordening gelden de voorwaarden van de betreffende claim in bijlage 1 op basis van bereid product. De warenwet zal op dit punt worden gewijzigd. Voor bestaande voedingsclaims gelden de overgangstermijnen zoals opgesteld voor voedingsclaims. Dit betekent dat indien de claim voor 1 januari 2006 in gebruik is, deze claim nog tot 19 januari 2010 mag worden gebruikt.

77. Mag de claim "bron van vezels" of "vezelrijk" worden gebruikt in levensmiddelen met een zeer lage calorische waarde?

In bijlage I van de claimsverordening staat dat "bron van vezels" mag worden gebruikt indien het vezelgehalte van het product minimaal 3 g/100 g of 1,5 g/100 kcal bedraagt en dat "vezelrijk" mag worden gebruikt indien het vezelgehalte van het product minimaal 6 g/100 g of 3 g/100 kcal bedraagt. Ook een product met een zeer lage calorische waarde met bijvoorbeeld maar 1g vezel/100g (>1,5g vezel/100kcal) mag de claim "bron van vezels" hanteren, indien is voldaan aan de algemene voorwaarden die gelden voor voedingsclaims en aan de specifieke voorwaarden voor voedingsclaims als opgenomen in bijlage I van de claimsverordening. Dit betekent dat vezels in significante hoeveelheid aanwezig moet zijn in

het product om het beoogde effect te kunnen bewerkstelligen, dus ook in een product met een zeer lage calorische waarde.

78. Mag voor smeerbare vetproducten de claim “met laag vetgehalte” worden gebruikt? (overweging 8)

Ja, in overweging 8 van de claimsverordening staat dat voor smeerbare vetproducten de vermelding “met laag vetgehalte” conform Verordening (EG) nr. 2991/94 gebruikt mag worden totdat deze verordening over smeerbare vetproducten op dit punt is aangepast aan de voorwaarden van de claimsverordening.

79. Mag de voedingsclaim “van nature calorie-arm” worden gebruikt voor potjes met groente?

Een combinatie van de claims “van nature” en een voedingsclaim uit bijlage 1 van de claimsverordening is toegestaan mits voldaan wordt aan de algemene voorwaarden voor gebruik van claims en de specifieke voorwaarden voor voedingsclaims. Dit geldt ook voor potjes of blikjes met groente. De claim “calorie-arm” kan worden gebruikt als het voor de consument dezelfde betekenis heeft als de voedingsclaim “lage energetische waarde”.

80. Mag “extra calcium” worden gebruikt op een zuivelproduct waaraan calcium is toegevoegd?

Deze voedingsclaim is niet in gelijke woorden opgenomen in bijlage 1 van de claimsverordening. Indien “extra calcium” voor de consument dezelfde betekenis heeft als “verhoogd gehalte aan calcium” kan de claim “extra calcium” worden gebruikt als een dergelijke vergelijkende claim en dient het ook aan deze voorwaarden te voldoen.

81. Claims over Omega3 en omega6-vetzuren staan niet in bijlage 1, kunnen ze wel worden gebruikt?

Claims voor omega3 en omega6 staan niet als voedingsclaim in de bijlage van de claimsverordening. Deze claims zouden onder claims als “bevat ...” kunnen vallen. Andere claims over deze stoffen, die niet opgenomen zijn in de claimsverordening en vóór 1 januari 2006 in gebruik zijn, kunnen nog tot 19 januari 2010 worden gebruikt. Deze claims kunnen sinds 1 juli 2007 worden aangemeld bij de Commissie om opgenomen te worden in bijlage 1 van de claimsverordening.

82. Is “verlaagd cholesterol” een claim inzake ziekterisicobeperking?

Conform Europese regelgeving behoren sterolen en stanolen geëtiketteerd te worden met de vermelding dat het product exclusief bedoeld is voor personen die hun bloedcholesterol willen verlagen. In sommige lidstaten wordt dit opgevat dat deze stoffen effect hebben op een bepaalde ziekterisico. Op Europees niveau wordt momenteel een discussie gevoerd of de claim “verlaagd cholesterol” moet worden aangemerkt als voedingsclaim of als claim inzake ziekterisicobeperking.

83. In hoeverre mag de aanduiding “mager” nog worden gebruikt?

De aanduiding “mager”, bijvoorbeeld in “magere kwark” lijkt meer op een naamsaanduiding. Op dit moment wordt nagegaan of dergelijke woorden als claim moeten worden gezien en als zodanig naar moet worden gehandeld.

BIJLAGE I LIJST MET TOEGESTANE VOEDINGSCLAIMS

LAGE ENERGETISCHE WAARDE

De claim dat een levensmiddel een lage energetische waarde heeft en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als de energetische waarde van het product maximaal 40 kcal (170 kJ)/100 g voor vaste stoffen en [of] maximaal 20 kcal (80 kJ)/100 ml voor vloeistoffen bedraagt. Op tafelzoetstoffen is een limiet van 4 kcal (17 kJ)/portie, met een zoetkracht die overeenstemt met die van 6 g sucrose (ongeveer 1 theelepel sucrose), van toepassing.

VERLAAGDE ENERGETISCHE WAARDE

De claim dat een levensmiddel een verlaagde energetische waarde heeft en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als de energetische waarde van het product met minimaal 30% verlaagd is, onder vermelding van de eigenschap(pen) waardoor de totale energetische waarde van het levensmiddel verlaagd is.

BEVAT GEEN ENERGIE

De claim dat een levensmiddel geen energie bevat en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan gedaan als de energetische waarde van het product maximaal 4 kcal (17 kJ)/100 ml bedraagt. Op tafelzoetstoffen is een limiet van 0,4 kcal (1,7 kJ)/portie, met een zoetkracht die overeenstemt met die van 6 g sucrose (ongeveer 1 theelepel sucrose), van toepassing.

VETARM

De claim dat een levensmiddel vetarm is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het vetgehalte van het product maximaal 3 g/100 g voor vaste stof of 1,5 g/100 ml voor vloeibare stoffen bedraagt (1,8 g/100 ml voor halfvolle melk).

VETVRIJ

De claim dat een levensmiddel vetvrij is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het vetgehalte van het product maximaal 0,5 g/100 g of 0,5 g/100 ml bedraagt. Claims als "X% vetvrij" zijn echter verboden.

ARM AAN VERZADIGDE VETTEN

De claim dat een levensmiddel arm aan verzadigde vetten is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als de som van de verzadigde vetzuren en de transvetzuren in het product niet groter is dan 1,5 g/100 g voor vaste stoffen of 0,75 g/100 ml voor vloeistoffen, en op voorwaarde dat maximaal 10% van de energetische waarde afkomstig is van de som van de verzadigde vetzuren en de transvetzuren.

VRIJ VAN VERZADIGDE VETTEN

De claim dat een levensmiddel vrij van verzadigde vetten is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als de som van de verzadigde vetzuren en de transvetzuren niet groter is dan 0,1 g/100 g of 0,1 g/100 ml.

SUIKERARM

Een claim dat een levensmiddel suikerarm is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het suikergehalte van het product maximaal 5 g/100 g voor vaste stof of 2,5 g/100 ml voor vloeibare stoffen bedraagt.

SUIKERVRIJ

De claim dat een levensmiddel suikervrij is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het suikergehalte van het product maximaal 0,5 g/100 g of 0,5 g/100 ml bedraagt.

ZONDER TOEGEVOEGDE SUIKERS

De claim dat aan een levensmiddel geen suikers zijn toegevoegd en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als aan het product geen mono- of disacchariden of andere vanwege hun zoetkracht gebruikte levensmiddelen zijn toegevoegd. Indien een levensmiddel van nature suikers bevat, dient ook het volgende op het etiket te staan: "DIT PRODUCT BEVAT VAN NATURE AANWEZIGE SUIKERS".

NATRIUMARM/ZOUTARM

De claim dat een levensmiddel natriumarm/zoutarm is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het product maximaal 0,12 g natrium, of de overeenkomstige waarde voor zout, per 100 g of 100 ml bevat. Voor ander water dan natuurlijk mineraalwater dat onder het toepassingsgebied van Richtlijn 80/777/EEG valt, mag deze waarde niet meer dan 2 mg natrium per 100 ml bedragen.

ZEER LAAG NATRIUMGEHALTE/ZOUTGEHALTE

De claim dat een levensmiddel een zeer laag natriumgehalte/zoutgehalte heeft en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het product maximaal 0,04 g natrium, of de overeenkomstige waarde voor zout, per 100 g of 100 ml bevat. Deze claim mag niet worden gebruikt voor natuurlijk mineraalwater en ander water.

NATRIUMVRIJ/ZOUTLOOS

De claim dat een levensmiddel natrium- of zoutvrij is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het product maximaal 0,005 g natrium, of de overeenkomstige waarde voor zout, per 100 g bevat.

BRON VAN VEZELS

De claim dat een levensmiddel een bron van vezels is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het vezelgehalte van het product minimaal 3 g/100 g of 1,5 g/100 kcal bedraagt.

VEZELRIJK

De claim dat een levensmiddel vezelrijk is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het vezelgehalte van het product minimaal 6 g/100 g of 3 g/100 kcal bedraagt.

BRON VAN EIWITTEN

De claim dat een levensmiddel een bron van eiwitten is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als minimaal 12% van de energetische waarde van het levensmiddel wordt geleverd door eiwitten.

EIWITRIJK

De claim dat een levensmiddel eiwitrijk is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als minimaal 20% van de energetische waarde van het levensmiddel wordt geleverd door eiwitten.

BRON VAN [NAAM VAN DE VITAMINE(N)] EN/OF [NAAM VAN HET MINERAAL/DE MINERALEN]

De claim dat een levensmiddel een bron van vitamines en/of mineralen is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het product minimaal een significante hoeveelheid bevat zoals vastgesteld in de bijlage bij Richtlijn 90/496/EEG of een hoeveelheid waarin is voorzien door afwijkingen die zijn toegestaan krachtens artikel 6 van Verordening (EG) nr. 1925/2006 van de Raad en het Europees Parlement van 20 december 2006 betreffende de toevoeging van vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen aan levensmiddelen.

RIJK AAN [NAAM VAN DE VITAMINE(N)] EN/OF [NAAM VAN HET MINERAAL/DE MINERALEN]

De claim dat een levensmiddel rijk aan vitamines en/of mineralen is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het product ten minste tweemaal de onder "bron van [NAAM VAN DE VITAMINE(N)] en/of [NAAM VAN HET MINERAAL/DE MINERALEN]" bedoelde hoeveelheid bevat.

BEVAT [NAAM VAN DE NUTRIËNT OF ANDERE STOF]

De claim dat een levensmiddel een nutriënt of andere stof bevat waarvoor in deze verordening geen specifieke voorwaarden zijn vastgelegd, en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het product aan alle desbetreffende bepalingen van deze verordening, en met name artikel 5, voldoet. Voor vitamines en mineralen gelden de voorwaarden van de claim "bron van".

VERHOOGD GEHALTE AAN (NAAM VAN DE NUTRIËNT)

De claim dat een levensmiddel een verhoogd gehalte aan een of meer nutriënten, met uitzondering van vitamines en mineralen, heeft en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het product voldoet aan de voorwaarden voor de claim "bron van" en het desbetreffende gehalte minimaal 30% hoger is dan dat van een vergelijkbaar product.

VERLAAGD GEHALTE AAN (NAAM VAN DE NUTRIËNT)

De claim dat een levensmiddel een verlaagd gehalte aan een of meer nutriënten heeft en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, is alleen toegestaan als het desbetreffende gehalte van het product minimaal 30% lager is dan dat van een vergelijkbaar product, behalve voor micronutriënten, waarvoor een verschil van 10% ten opzichte van de referentiewaarden van Richtlijn 90/496/EEG aanvaardbaar is en voor natrium, of de equivalente waarde voor zout, waarvoor een verschil van 25% aanvaardbaar is.

"LIGHT" of Lite

Voor de claim dat een levensmiddel "light" of LITE is en elke andere claim die voor de consument waarschijnlijk dezelfde betekenis zal hebben, gelden dezelfde voorwaarden als voor de claim "verlaagd"; voorts moet bij de claim worden vermeld welke eigenschap(pen) het levensmiddel "light" of LITE maken.

VAN NATURE/NATUURLIJK

Indien een levensmiddel van nature voldoet aan de in deze bijlage opgenomen voorwaarde(n) voor het gebruik van een voedingsclaim, mogen de woorden "van nature/natuurlijk" in de claim worden opgenomen.